ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ - ਸਬਦ ੫੬

ਫਰੀਦਾ ਸੋਈ ਸਰਵਰੁ ਢੂਢਿ ਲਹੁ ਜਿਥਹੁ ਲਭੀ ਵਥੁ ॥

ਸਲੋਕ, ਸੇਖ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੩੮੦

ਫਰੀਦਾ ਸੋਈ ਸਰਵਰੁ ਢੂਢਿ ਲਹੁ ਜਿਥਹੁ ਲਭੀ ਵਥੁ ॥
ਛਪੜਿ ਢੂਢੈ ਕਿਆ ਹੋਵੈ ਚਿਕੜਿ ਡੁਬੈ ਹਥੁ ॥੫੩॥

ਸਾਰ: ਊਰਜਾ ਦੀ ਰਣਨੀਤਿਕ ਵੰਡ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਿਆਨ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਮਿਤ ਸਰੋਤ ਹੈ; ਹਰ ਇਕ ਅਵਚੇਤ ਆਦਤ ਇਸਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਊਰਜਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇਣ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਕੰਮ ਵੀ ਥਕਾਵਟ ਭਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਦਮ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਊਰਜਾ ਦੀ ਸਹੀ ਵੰਡ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰੀਵੀ ਕਾਰਜ਼ਾਂ ਲਈ ਊਰਜਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਆਤਮ-ਚਿੰਤਨ, ਪੁਨਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਰਮ ਬੇਸੁਧ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਸੁਚੇਤਤਾ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਹੋ ਸਕਣ, ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਸੋਈ ਸਰਵਰੁ ਢੂਢਿ ਲਹੁ ਜਿਥਹੁ ਲਭੀ ਵਥੁ ॥
ਫਰੀਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਭਾਵ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਸਤਹੀ-ਪੱਧਰੀ ਭਟਕਣਾਵਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੂਝ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਛਪੜਿ ਢੂਢੈ ਕਿਆ ਹੋਵੈ ਚਿਕੜਿ ਡੁਬੈ ਹਥੁ ॥੫੩॥
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਛੱਪੜ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਵ ਥੋਥੇ, ਅਸਥਾਈ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਲਝਣ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (੫੩)

ਤੱਤ: ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਅਰਥਪੂਰਨ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਅਤੇ ਸਤਹੀ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਨਿਰਮਲ ਝੀਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇਕ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਭਰੇ ਤਲਾਅ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਛੁਪੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਛੱਪੜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਥੋਥੀਆਂ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਭਟਕਣਾਵਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਗੰਦਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਗਿਆਸਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਛਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦਮ ਸਹੀ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸਲ ਭਾਲ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**